



КОНСПЕКТ
ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ
НА ОКС „МАГИСТЪР“
СПЕЦИАЛНОСТ

„МЕНИДЖМЪНТ НА НАЦИОНАЛНАТА СИГУРНОСТ И КИБЕРТЕРОРИЗЪМ“
*(Държавен изпит за специалисти със срок на обучение два семестъра
през 2025 година)*

1. **Система за защита на националната сигурност.** Управление на системата за защита на националната сигурност. Стратегическо ръководство на системата за защита на националната сигурност. Управление при кризи.

2. **Съвещателни и координационни органи на системата за защита на националната сигурност.** Консултативен съвет за национална сигурност при Президента. Съвет по сигурността при Министерски съвет. Консултативни съвети при Министерски съвет.

3. **Структури за защита на националната сигурност.** Въоръжени сили на Република България. Полицейски сили на МВР. Други сили с полицейски правомощия - военна полиция, охрана на съдебната власт, изпълнение на наказанията.

4. **Разузнавателна общност.** Държавна агенция „Национална сигурност“, Държавна агенция „Разузнаване“, Държавна агенция „Технически операции“, Служба „Военно разузнаване“.

5. **Разузнавателна защита на националната сигурност в Република България.** Система за управление на органите на Държавна агенция „Разузнаване“ и Служба „Военно разузнаване“. Принципи за управление на органите от разузнавателните служби. Методи за организация и управление на разузнавателните служби. Оценка и анализ на оперативната обстановка по линия на разузнавателната дейност.

6. **Система за контраразузнавателна защита на националната сигурност в Република България.** Управление на органите на Държавна агенция „Национална

сигурност” и Държавна агенция „Технически операции”. Принципи и методи за организация и управление на контраразузнавателните служби. Оценка и анализ на оперативната обстановка по линия на контраразузнавателната дейност.

7. **Полицейска система в Република България.** Особенности на организацията и управлението на Главна дирекция ”Борба с организираната престъпност” , Главна дирекция ”Национална полиция”. Главна дирекция „Жандармерия, специални операции и борба с тероризма“. Областните дирекции на МВР. Организация и управление на военната полиция и на съдебната полиция.

8. **Организация и управление на разузнавателната, контраразузнавателната и оперативно-издирвателната дейност.** Принципи и цели. Методи, способности и средства. Осигуряване и прилагане на специални разузнавателни средства, работа под и на прикритие. Контролът и видовете контрол в управлението на дейностите.

9. **Новата роля на сигурността.** Системен подход при осигуряване на активната сигурност. Вътрешна и външна среда на сигурността на организацията. Концептуален модел за активна сигурност.

10. **Управленско решение и екип в сигурността.** Екипна форма на работа и активна сигурност. Екипни решения в сферата на активната сигурност. Информационно-аналитична дейност по осигуряване на активната сигурност.

11. **Кибертероризъм.** Същност и съдържание на кибертероризма като престъпна форма на тероризма, резултат от развитието на информационните и комуникационни технологии, рисковете и заплахите от престъпленията в киберпространството.

12. **Противодействие на кибертероризма.** Същностните характеристики, предимства и недостатъци на организационно-управленската структура за противодействие на кибертероризма, както и на основните съвещателни и координационни органи на подсистемата за киберсигурност. Международни и вътрешно правни регулации и наказателно-правни състави за противодействие на кибертероризма.

13. **Класификация на кибертероризма.** Видове кибертероризъм в отделните му престъпни форми и изпълнителни деяния,

14. **Основни начала в действията на кибер-терористите.** Характеристика и профил на кибертерориста. Цели на кибертерористите, използвани инструменти и подходи. Средства и методи за постигане целите.

15. **Основни теории, обясняващи криминалното поведение.** Психопатология на криминалното поведение.

16. **Психологическа структура на личността.** Психологическа структура на криминалната личност.

17. Психология на серийните и масовите убийци. Психология на извършителите на грабежи.

18. **Управление на риска в сигурността.** Организиране придобиването на информация за рисковете и заплахите за сигурността. Предвиждане последиците от настъпването им и активни изпреварващи мерки и действия за неутрализирането им.

19. **Контратерористични операции.** Същност на контратерористичните операции (определение, класификации, характеристика на основните видове). Сили и средства използвани в операциите. Място в системата за противодействие на тероризма и защита на националната сигурност.

20. **Операции за задържане на терористи.** Основни способности. Ред и съдържание на работата на ръководителя на операцията и оперативния щаб. Използване на информационни и технически системи.

21. **Операции за освобождаване на заложници и отвлечени.** Характеристика на инцидентите с вземане на заложници. Особености в реакцията при терористични атаки с вземане на заложници и отвлечане. Препоръки за поведението на гражданите, при инциденти с вземане на заложници.

22. **Икономическа сигурност.** Икономически основи на политиката и стратегията за сигурност. Заплахи и рискове за икономическата сигурност. Разполагаеми ресурси за сигурност и отбрана.

23. **Корпоративна сигурност.** Заплахи, рискове и цели на корпоративната сигурност. Организационна структура на системата за управление на корпоративна сигурност

24. **Критична инфраструктура.** Понятие за „критичност“ на инфраструктура /КИ/. Дефиниране на термина КИ, обхват и идентифициране на критична инфраструктура.

25. **Регулации за защита на критична инфраструктура.** Европейска и национална регулация на критична инфраструктура . Ред за установяване и означаване на КИ. Стратегически обекти и дейности от значение за националната сигурност.

26. **Управление на риска в защитата на критичната инфраструктура.** Оценка на рисковете и заплахите за обектите от националната система от обекти на критична инфраструктура. Модел за оценка на риска.

27. **Защита на критична инфраструктура.** Защитата на критичната инфраструктура като елемент от Националната система за сигурност – органи, функции, задачи. Национална система за защита на критична инфраструктура при бедствия и аварии – органи, функции, задачи.

ИЗТОЧНИЦИ ЗА ПОДГОТОВКА

Национални стратегически и нормативни документи по въпросите на сигурността

1. Актуализирана Стратегия за национална сигурност на Република България. Приета с Решение на НС от 14.03.2018 г., обн., ДВ, бр. 26 от 23.03.2018 г.

2. Доктрина на Въоръжените сили на Република България. Издание (А), ноември 2017 г. Заповед на министъра на отбраната № ОХ-1244/04.12.2017 г.

3. Закон за ДАНС- Обн. ДВ. бр.109 от 20 Декември 2007г- Lex.bg - Закони, правилници, конституция, кодекси, държавен вестник, правилници по прилагане

4. Закон за ДАР- Обн. в Държавен вестник от 13.10.2015 г., и в сила от 01.11.2015 г.- Нормативна база (dar.bg)

5. Закон за държавния служител- Нормативна уредба - Закон за държавния служител (government.bg)

6. Закон за защита на класифицираната информация. Обн., ДВ, бр. 45 от 30.04.2002 г., множество изм. и доп.

7. Закон за защита на личните данни- Обн., ДВ, бр. 1 от 4.01.2002 г- ZZLD.pdf (dato.bg)

8. [Закон за защита на населението при бедствия.](#) Обн. ДВ. бр.102 от 19 Декември 2006г

9. Закон за МВР- Обн. ДВ. бр.53 от 27 Юни 2014г - Lex.bg - Закони, правилници, конституция, кодекси, държавен вестник, правилници по прилагане

10. Закон за мерките срещу изпирането на пари- Обн., ДВ, бр. 27 от 27.03.2018 г. ZMPARI.pdf (dato.bg)
11. Закон за отбраната и въоръжените сили на Република България. Обн., ДВ, бр. 35 от 12.05.2009 г., множество изм. и доп.
12. Закон за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество - Обн., ДВ, бр. 7 от 19.01.2018 г- ZPKONPI.pdf (dato.bg)
13. Закон за противодействие на тероризма. Обн., ДВ, бр. 103 от 27.12.2016 г., изм. и доп.
14. Закон за специализираните разузнавателни средства- ZSRS.pdf (dato.bg)
15. Закон за управление и функциониране на системата за защита на националната сигурност. Обн. ДВ. бр.61 от 11 Август 2015г., изм.
16. Линк: <https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2136974730>
17. Линк: <https://www.lex.bg/en/laws/ldoc/2136588572>
18. Линк: <https://www.lex.bg/laws/ldoc/2135448577>
19. Линк: <https://www.lex.bg/laws/ldoc/2135631954>
20. Стратегия на Европейския съюз за Съюза на сигурност. Европейска комисия. Брюксел, 24.7.2020 г. COM(2020) 605 final.
21. Стратегия за противодействие на радикализацията и тероризма на Република България. Strategiq (mvr.bg)

Литературни източници : монографии, студии, статии и др.

А/ Литература на български език:

1. Айдаров, Й., Криминология. София, Сиела, 2010.
2. Арnaudов, Д., А. Крумова: Сигурност и защита на информационните системи, Варна, унив. изд. на ВСУ „Черноризец Храбър”, 2007.
3. Асенов, Б., Теория на разузнаването и контрразузнаването. София, 2008.
4. Асенов, Б., Основи на оперативно-издирвателната дейност, София ВСУ, 2009.
5. Асенов, Б., П. Кипров., Теория на контрразузнаването. София, 2006.
6. Гайдаров, К., Криминалната личност, София, Софи-Р и Унив. изд., 2007.
7. Георгиев, В., Реформи и риск или реформи в риска. Реформите в системата за национална сигурност на Република България. София, Издателство на НБУ, 2014.

8. Георгиев, В., Съвременен инструментариум за оценяване на военната (външната) сигурност. Съвременен инструментариум за оценяване на сигурността. Анализ на световния и европейския опит. София, Издателски комплекс на УНСС, 2014.
9. Григоров, И., Юридическа психология. София, Общ възп., 2008.
10. Йончев, Д., В търсене на сигурността. С., 2014.
11. Казаков, К., Управление на системата за защита на националната сигурност, С., 2016
12. Кисинджър, Х., Международният ред, София, издателство Труд 2015.
13. Кисинджър, Х., Дипломацията, София 1997.
14. Румен Кънчев. Стратегическата стабилност. Изд. на МГУ, София 2014
15. Румен Кънчев. Стратегическото съперничество в началото на 21 век. Изд МГУ, София 2018
16. Маджаров, Е., Психологическо портретиране на правонарушители. София, Сиела 2001.
17. Манев, Евг., Глобална, регионална и национална сигурност. София, 2012.
18. Мирчева, Хр., История на международните отношения след Втората световна война, София 1991.
19. Мирчева, Хр., Глобалната конфронтация в глобалната политика, София, Университетско издателство Св. Климент Охридски 1999.
20. Михайлов, М., Международни организации, София 1999.
21. Най, Джоузеф С., Международните конфликти: Теория и история, София, издателство Прагма, 1998.
22. Николов, Н . К. Пенков. Теория на оперативно-издирвателната дейност. София, 2015.
23. Николов, Н., Криминален анализ, С., 2015
24. Николов, Н., МВР в системата на националната сигурност, С., 2010
25. Петров, Ал., Тероризъм и системи за сигурност. София, Суперпринт, 2005.
26. Петров, Ал., Цанов, Ив., Активната корпоративна сигурност: Теория и практика. Пловдив, УИ „Паисий Хилендарски”, 2014.
27. Петров, Ал. Екипната форма на работа: Учебно помагало. Пловдив, УИ „Паисий Хилендарски”, 2013.
28. Петров, Ал., Ив. Цанов. Управленско решение и екип: Учебно помагало. Пловдив, УИ „Паисий Хилендарски”, 2015

29. Савов, И., Специални и разузнавателни средства, С., 2014
30. Семерджиев, Ц., Информационна сигурност, София, изд. Софттрейд, 2004.
31. Семерджиев, Ц., Сигурност и защита на информацията, София, изд. „Класика и стил”, 2007.
32. Станев, С., С. Железов: Компютърна и мрежова сигурност, Шумен, Унив. изд. „Епископ Константин Преславски”, 2005.
33. Станчев, И. Високорискови полицейски операции. Военно издателство, С., 2013
34. Станчев, И. Контртерористични рейдове. Военно издателство, С., 2007
35. Станчев, И. Граничната сигурност - ключов елемент в борбата с джихадисткия тероризъм. Сборник доклади от конференция на факултет “Национална сигурност и отбрана” „Съвременни предизвикателства пред сигурността и отбраната“, Военна академия, 2017
36. Стефанов, Г., Теория на международните отношения, София, 1997.
37. Стойковски, Г., „Изгревът на белия полумесец – изгледи за нов турски век на Балканите”, София 2014.
38. Стойковски, Г., „Меката сила във външно-политическите стратегии: християнство, ислям и култура“, София публикувано в CONSERVATIVE QUARTERLY, ISBN 2367-6981; стр.63-67. 2015.
39. Търкаланов, Ю. Управление на риска в сигурността, С., 2015

Б) Литература на Латиница:

1. Adam Roberts. Counter-terrorisme, Armed Force and the Law of War. Survival, 2012
2. Anne Kohnke. The Complet Guide to Ciber Security Risks. London, 2020
3. Ben Bukannan. The Hacker and The State: Ciber Attacs and the New Normal of geopolitics. New York, 2020
4. Bruce Shneier. Click her to Kill Everibody: Security and Survivle in a Hipper-Conneced Word. New York, 2019
5. Charles Brooks and others. Ciber Security Essentials. Hamburg, 2021
6. Duglas Hubbard, Ricahrd Seiersen. How to Measure Anything in Ciber Security Risk, 2020
7. Oliver Oliker. The Nuclear Posture Review and Russian De-Escalation: A Dangerous Solution to a Nonexisting Problem. War on the Rocks, 20-th of February, 2018

8. Ricahrd Ulman. Redifining Security. International security, Oxford University Press, 2014

Държавният изпит включва два компонента: писмен отговор на един въпрос от конспекта и затворен тест с 30 въпроса, съдържащи по един верен отговор. Студентите трябва да имат положителна оценка (минимум среден 3) на двата компонента. Крайната оценка е средно аритметичната от оценките на двата компонента.

Конспектът е приет с решение на КС на катедра „Политически науки и национална сигурност“ (протокол № 119/19.02.2025 г.) и утвърден от ФС на Факултета по икономически и социални науки (протокол № 199/24.02.2025 г.).

Пловдив

24.02.2025 г.